

ДИНАМІКА ТА СТРУКТУРНІ ЗРУШЕННЯ ВАЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Тютюнник С. В., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія

Валова продукція сільського господарства включає продукцію рослинництва та тваринництва, отриману внаслідок вирощування сільськогосподарських культур і використання сільськогосподарських тварин, а також зміни незавершеного виробництва у рослинництві, обсяг вирощування молодих багаторічних насаджень за рік та обсяг вирощування сільськогосподарських тварин (приплід, приріст живої маси) [1]. Для можливості порівняння валової продукції сільського господарства у динаміці її оцінюють у постійних цінах. Постійні ціни – це середньозважені ціни року, прийнятого за основу порівняння. Вони розраховуються як середньозважені ціни товарної та нетоварної частини продукції сільського господарства. Товарна частина продукції оцінена за фактичними цінами реалізації, а нетоварна частина продукції – за собівартістю. На даний час за постійні ціни прийняті середні ціни, які склалися у 2010 році та затверджені наказом Державного комітету статистики України № 362 від 22.12.2011 р.

Проаналізуємо динаміку виробництва валової продукції сільського господарства України за 2010-2015 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка валової продукції сільського господарства за 2010-2015 рр.¹

Роки	Усі категорії господарств, млн. грн			Темп росту валової продукції, %
	валова продукція	з неї		
		рослинництва	тваринництва	
2010	187526,1	120591,4	66934,7	-
2011	225381,8	157561,9	67819,9	120,2
2012	216589,8	145843,6	70746,2	96,1
2013	246109,4	172131,2	73978,2	113,6
2014	251427,2	177707,9	73719,3	102,2
2015	239467,3	168439,0	71028,3	95,2

¹ Розраховано за даними Статистичного бюлетеня «Валова продукція сільського господарства (у постійних цінах 2010 р.) за 2015 р.» [1]

За результатами досліджень (табл. 1) спостерігається нестійка тенденція зміни виробництва валової продукції. Так, зокрема, найбільший приріст спостерігався у 2011 та 2013 роках (відповідно на 20,2 і 13,6 %), незначне зростання відбулося у 2014 році порівняно з 2013 роком (на 2,2 %), а у 2012 та 2015 роках зафіксовано спад обсягів виробництва (відповідно на 3,9 та 4,8 %). Таку ситуацію можна пояснити природними та економічними чинниками виробництва продукції.

У структурі валової продукції сільського господарства по всіх категоріях господарств упродовж 2010-2015 рр. частка продукції рослинництва коливалася від 64,3 % у 2010 році до 70,7 % у 2014 році, а продукції тваринництва – відповідно від 29,3 % у 2014 році до 35,7 % у 2010 році. Таким чином, спостерігається значне перевищення частки продукції рослинництва над часткою продукції тваринництва (більше, ніж у 2 рази). У сільськогосподарських підприємствах частка продукції рослинництва коливається від 71,4 % у 2010 році до 76,5 % у 2011 році, а продукції тваринництва – від 28,6 % у 2010 році до 23,5 % у 2011 році. Дещо інший розподіл валової продукції спостерігається у господарствах населення, зокрема, зростає частка продукції тваринництва (з 35,8 до 42,4 %) та знижується частка продукції рослинництва (з 64,2 до 57,6 %) у порівнянні зі структурою по всіх категоріях господарств.

Упродовж 2010-2015 рр. також спостерігаються структурні зрушення у виробництві валової продукції за основними категоріями господарств. Так, зокрема, у 2010 році частка сільськогосподарських підприємств становила 48,4 %, а господарств населення – 51,6 %, упродовж періоду дослідження частка сільськогосподарських підприємств зросла до 55,1 %, а господарств населення – знизилася до 44,9 % у 2015 році. По виробництву продукції рослинництва дещо переважає частка сільськогосподарських підприємств (53,8-59,1 %), а по продукції тваринництва – частка господарств населення (але спостерігається її зниження з 61,3 % у 2010 році до 54,2 % у 2015 році, що пояснюється станом економіки та економічною кризою).

У структурі валової продукції рослинництва у 2015 році переважала частка зернових культур (26,5 %), технічних культур (21,0 %) та картоплі, овочів та баштанних культур (18,1 %), по продукції тваринництва переважало вирощування худоби та птиці (14,1 %) та виробництво молока (11,2 %).

Результати аналізу частки регіонів у загальному обсязі виробництва валової продукції сільського господарства у 2015 році засвідчили, що перше місце займає Вінницька область (7,6 %), друге – Полтавська (7,0 %), третє – Дніпропетровська (6,3 %), четверте та п'яте – Харківська та Черкаська (6,1 %), шосте – Київська (5,9 %), сьоме – Хмельницька (4,8 %), восьме – Кіровоградська (4,6 %), дев'яте – Херсонська (4,5 %), десяте – Одеська (4,4 %), одинадцяте – Запорізька (4,2 %), дванадцяте – Чернігівська (4,2 %), тринадцяте – Сумська (4,1 %), чотирнадцяте – Львівська (3,8 %), п'ятнадцяте – Миколаївська (3,7 %), шістнадцяте – Тернопільська (3,4 %), сімнадцяте – Житомирська (3,4 %), вісімнадцяте – Донецька (2,9 %), дев'ятнадцяте – Волинська (2,7 %), двадцяте – Рівненська (2,7 %), двадцять перше – Івано-Франківська (2,4 %), двадцять друге – Чернівецька (1,8 %), двадцять третє – Закарпатська (1,7 %), двадцять четверте – Луганська (1,7 %). Дещо інша ситуація спостерігається за місцями областей по продукції рослинництва та тваринництва. Наприклад, перші п'ять місць по продукції рослинництва розподілились наступним чином: перше місце – Полтавська область (7,7 %), друге – Харківська (6,8 %), третє – Вінницька (6,8 %), четверте – Дніпропетровська (6,3 %), п'яте – Кіровоградська (5,4 %). По продукції тваринництва: перше місце – Вінницька (9,5 %), друге місце – Черкаська (8,1 %), третє – Київська (7,7 %), четверте – Дніпропетровська (6,3 %), п'яте – Полтавська (5,3 %).

Список використаних джерел

1. Валова продукція сільського господарства (у постійних цінах 2010 р.) за 2015 рік : Статистичний бюлетень. – Київ : Державна служба статистики України, 2016. – 20 с.